

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

DIRECTOR: VASILE TODI

REDACTOR-ȘEF: ȘTEFAN TARJOC

CARE CUMPĂRĂ CĂRȚI ?

Cașă n-ai avut voie să-ți aduci din România. Nici o pereche de cai. Nici măcar o curea de piele. Am venit ținându-mi pantalonii cu mâna, ceea ce a fost o favoare din partea vameșilor, fiindcă mâna are și piele.

A fost voie însă să aduci cărți. Luni de zile am expediat pachete cu cărți încât am ajuns să am biblioteca pe care o am. N-am putut s-o îmbogățesc fiindcă în Israel cărțile care se tipăresc, se tipăresc în ivrit. Pe de altă parte, biblioteca s-a umplut de praf fiindcă, deoarece am citit-o o dată, n-am mai citit-o încă o dată. Ar trebui să suflu praful din ea. Dar cine are suflu să sufle atâta praf? Eu n-am. Or fi oameni care au, însă eu n-am atâția bani să aduc atâția oameni să sufle atâta praf. De aceea am hotărât să-mi vând cărțile.

Am publicat în ziar, la rubrica „Oferte”, lista cărților și am așteptat amatorii. Aștept

și acum și cine știe cât voi mai aștepta. Nu sună nimeni. E de mare mirare căci sunt cărți una și una, premiate, decorate și clasice. Iată câteva titluri atrăgătoare: „Așa s-a călit oțelul”, roman tehnic despre cum a văzut autorul Nicolai Ostrovski care era orb cum s-a călit omul sovietic care era de oțel.

„Curcubeul”, cu toate culorile exclusiv roșii, de Wanda Wasilewska.

„Șoseaua Volocolamskului”, care nu știu unde duce și unde se înfundă.

Volume de poezii cu versuri de Alexei Surkov, Mihail Isacovski și Stepan Scipaciov, traduse cu ritm și multe rime în românește.

„Toată puterea sovietelor”, roman de la bun început preistoric.

„Comuniștii”, 3 volume, toate de Louis Aragon, un autor francez scăpat cu viață fiindcă a luptat la Paris.

DE TINUT MÎNTE

„România este singura țară în care succesul nu are succes.”

Principesa ILEANA

„Cântec pentru tovarășul Gheorghiu-Dej”, un poem foarte lung de Mihai Beniuc, un poet foarte scund.

„Ție-ți vorbesc, Americă”, de Măria Bănuș. De fapt, trebuia să se cheme „Ție-ți vorbesc, Americo”, dar autoarea a primit o dispensă de la CC. pentru această frumoasă licență antigramaticală.

(continuare în pag. 2)

I. SCHECHTER

Israel

Exemplu de urmat

Dacă pe timpul prigoanei împăratului

Decius s-a găsit un episcop asemenea Sfântului Ciprian care să îndemne la mărturisirea păcatelor și la pocăință, oare mai este azi cineva asemenea lui, care să aducă aminte foștilor persecutori dar și victimelor care le-au cedat că este necesară afirmarea adevărului și mărturisirea oricărui compromis și oricărei căderi?

Într-adevăr, exemplul celor de odinioară s-ar conveni urmat, pentru ca în felul acesta adevărul și dreptatea să triumfe.

✝ NICOLAE
Mitropolitul BANATULUI

Poezii ai tuturor vremurilor

SONET

de ALEXANDRU ANDRIȚOIU

Mă vei iubi o dată până-n sânge
înțelegând, ciudat de nefiresc,
că flautul din piatra moartă plânge
și limbile frunzarelor vorbesc.

Mijlocul tău cu duh împărătesc
ajunge-va ca pâinea când se frânge
și se împarte-n două spre nătânge
și retezate brațe cari cerșesc.

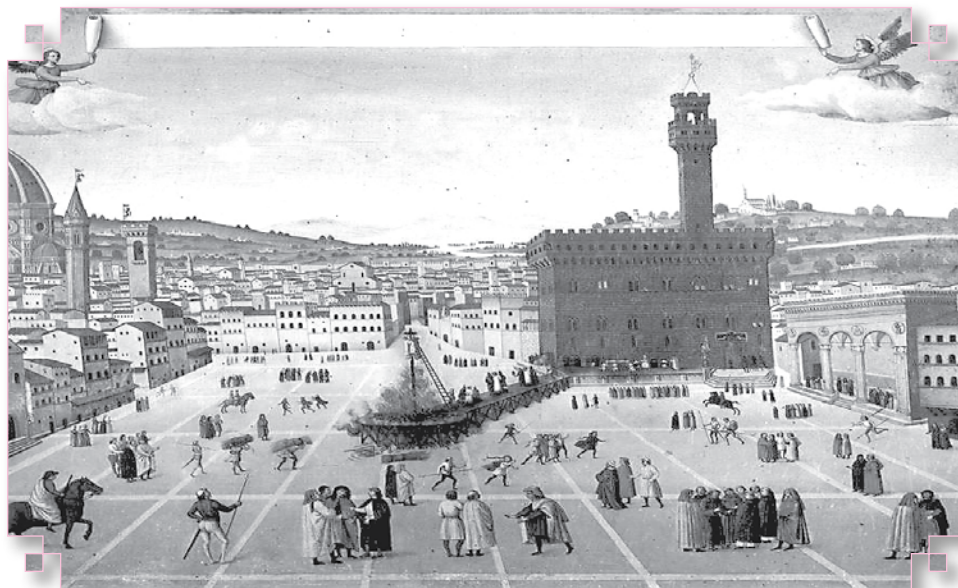
Din străluciri ca de catapetasmă
Vai! palida-ai s-ajungi ca o fantasmă
cu fruntea dintr-un alb – mai josnic lut.

Și-atunci vei auzi cum o să cadă
din fruntea-ți mută, zomăind pe stradă,
ca banii vechi, fiece fost sărut.

“ODIHNIND” ÎN BIBLIOTECĂ

Între alb și negru își pendulează Stendhal opiniile sale despre cel care a pus ordine burgheză în haosul Revoluției franceze. Fabrice din Mănăstirea din Parma este italian și, după părerea lui Stendhal, cucerirea Italiei de către Napoleon a însemnat o mult dorită eliberare de sub cărmuirea preoților și a obscurantismului, în timp ce după căderea lui Bonaparte, prostia, senilitatea și cruzimea reveniseră la putere. În schimb, în „Roșu și negru”, roman a cărui acțiune se petrece în Franța, Stendhal își proclamă antipatia prin gura unui republican înăcrit, pentru care Napoleon este doar omul care a restaurat absurditățile monarhice și a repus biserica pe pedestalul ei.

Marin Preda comentându-l pe Camil Petrescu: „Câtă luciditate, atâta dramă! Da, așa e, dar cine dracu te pune?”

Supliciuul lui Savonarola în Piazza della Sinoria, artist florentin necunoscut, sfârșitul sec. al XV-lea (1498), Florența, Muzeul San Marco

Multe ne despart de occidentul civilizată! În boxa acuzațiilor, la Nürnberg, se aflau câțiva dintre marii agresori ai lumii: Göring, Keitel, Kaltenbrunner, Streicher, Ribbentrop, Frank. Înainte de ai judeca, și nici după aceea, ei nu au fost umiliți prin a fi considerați nebuni, apucați, paranoici ori cretini, așa cum am procedat noi cu Nicolae Ceaușescu și oamenii săi. Mai mult, lumea civilizată, așa după cum ne spun între altele, Joe Heydecker și Johannes Leeb, autorii cărții „Procesul de la Nürnberg”, a îngăduit unui psiholog legist Gustave M. Gilbert să-i supună unui test de inteligență. Media la un astfel de test este între 90 și 110 C.I.

(continuare în pag. 2)

Vasile TODI

ANUL XV
NR. 9 (187)

SEPTEMBRIE
RĂPSCIUNE

Tel. 0721.935.392 Fax: 021.519.9551
WWW.MAGAZINMR.RO MAGAZINMR@YAHOO.COM

ISSN:
1453-2700

2009

Însemnări de călătorie

ANGLIA - UN RĂVAȘ CU IMPRESII

Timișoara - Londra. Primul zbor cu avionul. Emoții, fluturași în stomac, câțiva nori și în două ore te găsești deja într-o altă lume. Temperatura scade brusc în momentul în care cobori din avion. Îți scalzi nasul într-o vreme umedă, cu temperaturi între 15-17 grade și te îmbraci rapid cu cea mai groasă haină din bagaj.

Luton Airport, probabil cel mai mare aeroport din Europa își etalează imensitatea înaintea ta și îți spune "Welcome to London!". Acum timpul începe să galopeze. Parcă ai vrea să le cuprinzi pe toate și să te bucuri de cât mai multe minunății, însă se apropie seara ce te trimite la culcare. Odată cu nebulia citadină, oamenii își pun pantofii sport în picioare și aleargă după metrouri, trenuri, autobuze. O nouă zi începe și pentru ca să-i poți face față este recomandat să-ți abandonezi mașina în favoarea mijloacelor de transport în comun, asta în cazul în care vrei să te deplasezi eficient.

Pentru că Londra este în permanență vizitată de străini, englezii au luat câteva măsuri de prevenire a atacului de panică, stopând deasemenea crizele de nervi. Așadar, în momentul în care ajungi în stația de metrou sau tren este inevitabil să nu te descurci, oricât de puțină engleză ai ști, întrucât cetățenii aflați în subordinea reginei au avut grijă să nu te lase să te rătăcești amplasând peste tot indicatoare, săgeți, semnale sonore.

Acolo nu se mai pune problema să nu știi când să cobori din tren sau să te jos din tren pe ușa de pe partea opusă peronului, în timp ce acesta își fluieră plecarea făcându-te să sari caraghios într-o groapă prăfuită scăpându-ți bagajul pe trepte. Exclus să aveți astfel de coșmaruri în Anglia. Trenul, foarte

silențios de altfel, anunță mereu toate stațiile prin care oprește dintr-un capăt în altul, repetând în permanență: "the next station is..."

Exponate din ceară. Buckingham Castle

Comoditatea împreună cu sora ei curățenia sunt nelipsite pe durata călătoriei. Răcoarea (exagerată, am găsit-o eu) din cauza aerului condiționat, e omniprezentă în trenurile londoneze. Să se deschidă vreo ușă unde nu e peron? Să cobori printre șine? Nici gând. Nici chiar de vrei nu vei reuși să te sinucizi cu bagajul în spate. Ușile cu deschidere automată îți arată calea spre Anglia, o lume civilizată și poate prea politicoasă. Dacă a fost ceva obositor în călătoria mea acel lucru s-a datorat oamenilor și felului lor de a fi. I-am găsit pe aceștia enervant de politicoși și obsedant de grijulii față de ceilalți. Nu te scot din două cuvinte: "sorry" și "thank you", chiar de e vina ta îți ceri scuze, ei

insistă să-și asume răspunderea asupra faptelor minore precum: scurte împinsături, un călcat pe pantofi. "No, it's my fault" (nu, e vina mea) îți vor răspunde

sau noi românii avem un comportament prea grosolan și miserupist, îmbibat în vulgarități și atunci când vedem ceva superior nouă avem tendința să-i catalogăm drept artificiali sau prefăcuți.

În ceea ce privește vizitele prin Londra, acestea nu ți se vor părea niciodată suficiente pentru că sunt atâtea de văzut încât oricât de lungă ar fi vizita nu vei reuși să vezi toate locurile inedite. Dintre lucrurile pe care toată lumea le conectează cu Londra putem aminti Big Benul, Palatul Parlamentului, London Eye (o roată imensă care oferă priveliști minunate de sus, având o viziune asupra întregului oraș), British Museum (locul în care vei surprinde diferite obiecte specifice marilor culturi europene, cum ar fi statuile decapitate ale Greciei Antice). Să nu uităm de regină și de Buckingham Castle care pot fi vizitate pe perioada plecării reginei în vacanță. Trăsurile sunt ireal de lucioase, zestrele regale sunt monumentale de frumoase, iar dormitoarele emană aer regal. Printre trăsurile expuse se găsește o mașină făcută la ordinul reginei astfel încât doamna să poată sta în picioare în orice colț al mașinii.

Pentru cei care doresc puțină liniște pot alege orașele situate la două sau trei ore de mers cu trenul din Londra, localități precum Worthing, Portsmouth, Brighton sau Bognor Regis situate pe malul oceanului. E ideal pentru a scăpa de agitația cotidiană și pentru a vă plimba buclele prin briza neistovită și liniștea dinaintea apusului.

Nu ezitați să vizitați locuri frumoase și să vă bucurați de un alt model de viață, gogoșile pufoase londoneze vă așteaptă!

Andrada CĂDARIU

Redactor al revistei "Lumina" al Trustului de Presă "Magazin"

CARE CUMPĂRĂ CĂRȚI ?

☛ (urmăre din pag. 1)

„Poezii” de Mao Tze Dun care ar avea mare căutare acum în Hong-Kong fiindcă locuitorii de acolo încă nu știu ce literatură îi așteaptă.

Mai am de vânzare primele 24 de volume ale „Operelor” lui Lenin, „Scurta biografie” (1800 de pagini) a lui Iosif Visarionovici Stalin, cuvântările legate în piele ale lui Chivu Stoica, „Impresii din Irak” de Dumitru Popescu-Dumnezeu etc., etc.

E curios că nu zuruie telefoanele și nu se stă la rând la asemenea cărți scumpe, că doar sunt ieftine. Dar mai aștept.

Dacă nu se ivesc amatori, le îngrop ca să le descopere arheologii din secolele viitoare. Să vadă și viitorimea ce ne-a fost dat să citim. Că dacă îi vom spune noi, peste două, trei mii de ani, nu ne va crede.

“ODIHNIND” ÎN BIBLIOTECĂ

☛ (urmăre din pag. 1)

În cazul acuzațiilor de la Nürnberg, potrivit calculelor lui Gilbert, lucrurile stau astfel: Schacht - 143; Seyss Inguart - 141; Göring - 138; Saukel - 118; Kaltenbrunner - 113; Streicher - 106. Unde sunt idioții? Unde sunt nebunii, smintiții, schizofrenicii și paranoicii, cretinii? „Oamenii aceștia nu erau nici proști și nici cu mințile rătăcite”. Germania a vrut să arate lumii că nu a fost condusă de tâmpiți, și a reușit. Noi, am dorit să arătăm contrariul și am dobândit disprețul tuturor.

*“Sub lumina ha șierească, / Pă largul pământului, / În bătaia vântului, /
Firie dulșie omenească, / Graiu blând și cumpătat / Ca în dulșiel'e Bănat /
Nu mai cred să se găsească!”*

*Victor VLAD DELAMARINA
(1870-1896)*

Ambasadorul României în Franța, domnul Teodor Baconschi, un prieten drag al Trustului de Presă “Magazin”

“Părintcili cu ochi dă soare, / binecuvântă cu iubire...”

... “Apoi el ia dă măn-o față / șă-nșeapă hora și dă doi /
fată șeă n-o măi fost jiuată, / trii paș năince, doi năpoi.”

Puține neamuri ar fi cutezat în anul în care costurile crizei – pe ultimele luni – au fost numai pentru Statele Unite, de peste 8,4 mii de miliarde de dolari, adică în monedă comparabilă, de două ori mai mult decât cheltuiala lor din cel de-al Doilea Război Mondial, să îndrăznească fără nici un sprijin guvernamental să sădească pe pământul Franței, cel dintâi lujer desprins din cea mai frumoasă sărbătoare a bănățenilor: Ruga. Și bănățenii au îndrăznit, iar îndrăzneala lor m-a convins încă o dată, că uneori, visele pot crea realitate.

În plină iarnă a acestui an l-am vizitat la Paris pe părintele **Constantin Târziu**, parohul bisericii exilului românesc. Atunci, o dorință veche s-a desprins parcă dintre faldurile sufletului său, iar el, brusc, m-a rugat să-l sprijin. „Ajută-mă, frate Vasile, să dau contur acestei nădejdi”.

✂

M-am întors acasă puțin descumpănit. La noi, parabola lui Dimitrie Cantemir din „Descriptio Moldavie”, cu păsările care pot fi împușcate foarte ușor pentru că sunt surde și vecina e împușcată și pasărea care rămâne vie n-are impresia că va veni și rândul ei, este încă actuală.

✂

Suntem o țară în care nimic nu durează. Nici măcar promisiunile. Și totuși, am convocat Clubul Seniorilor, din cadrul Trustului de Presă „Magazin”, iar entuziasmul cu care domniile lor au îmbrățișat dorința părintelui **Constantin Târziu**, adusă cu mine de la Paris, m-a îndemnat ca a doua zi, să-l sun pe Prea Onoratul părinte și

să-i spun cu un ușor accent de veselie: „Alteța voastră pehlivană, pregătiți Parisul că venim!”

✂

Am pornit spre Paris, ca într-un exod de demult, peste 400 de fii ai Banatului. Belințul și-a trimis tinerii – însoțiți de minunatul primar, îmbrăcați în frumoase costume populare și, asemeni lor, Vinga și Girocul, apoi Reșița și alte mari așezări bănățene. Un neam latin, aflat la Porțile Orientului, pornea spre Franța, cu sufletul Banatului în palme.

✂

Pentru cine vrea să înțeleagă între ce parametri de efort s-a desfășurat strădania părintelui **Constantin Târziu**, de a duce la bun sfârșit această sărbătoare a inimii de o anvergură rar întâlnită, trebuie să-și amintească de acel personaj a lui Nikos Kazantzakis, care, întâlnindu-se cu divinitatea și însetat să-și ia viața în piept, a cerut cu glas asprit de îndrăzneală: „Doamne, spune-mi până unde să merg?”. Iar Dumnezeu i-a răspuns cu glas senin: „Mergi până unde poți”. „E prea puțin, Doamne! Cere-mi mai mult!”

✂

Toate valențele eternității – cred eu – se pot concentra într-o clipă, iată de ce, las clipa eternizată de maestrul fotograf Duma, să vorbească în locul necuvintelor mele.

Vasile TODI

Doi bănățeni medici, la Paris. Al treilea - mama, tot medic - îi aștepta acasă. Ștefan și Camelia Costea.

“Căce stel'e îs pră șieri / Tece îs lușioasă,
Căce fece-o fi muieri / Tece îs frumoasă.”

Cei care, pentru trei zile, au așezat Banatul pe malul Senei

“Dzic săxăfoanili turbace, / cu sârme și bănuț găcice,
să pune lumea pră jiuace, / pră străgături și chiuice.”

“Îi rugă cum în tot Banatu / nu o mai fost și n-o mai fi.”

“Bat clopocili, bat întruna, / țărani givănesc cu domni /
dă sus, pră tot, aruncă Luna / lumina aorului tomni!”

Beduini de origine valahă

În urmă cu mai mult de un an, la Tel Aviv, un cunoscut mi-a istorisit o întâmplare căreia, atunci, mi-a venit greu să-i dau crezare. Interlocutorul meu lucrase un timp în Peninsula Sinai, la Ras Abu Rhodeis. Într-o zi, se afla acolo împreună cu un coleg. Vorbeau românește. Deodată, zări alături de ei un beduin — lucrător pe un șantier din apropiere — care îi asculta cu interes și care, surprins, le-a explicat, prin translator, că a înțeles, parcă, unele din cuvintele rostite de ei. Prins de alte preocupări, interlocutorul meu nu a mai avut prilejul să stea de vorbă cu neobișnuitul beduin, să afle în ce măsură cunoaște — și de unde — rostirea românească. Un singur lucru mai știa: că satul beduinului se afla la câțiva kilometri de Abu Rhodeis.

După câțiva timp am avut prilejul să răsfoiesc un număr mai vechi al săptămânalului englez Observer. În pagina rezervată turismului, mi-a atras atenția un reportaj despre Mănăstirea Sf. Ecaterina, din sudul Peninsulei Sinai. Redând istoricul așezării, ridicată în secolul VI din porunca împăratului Justinian (527-565), ziaristul britanic Eric Newby — care vizitase mănăstirea — furnizează câteva informații uimitoare. El povestește că împăratul bizantin a dăruit mănăstirii un grup de robi, din care o parte au fost Wallachian Christians („valahi creștini”).

O ipoteză tulburătoare: era oare, beduinul din Abu Rhodeis un urmaș al robilor valahi? Nu cumva,

de-a lungul generațiilor, în deșertul Sinai s-au transmis și s-au răspândit cuvinte ale vorbirii de acum 14 secole?

Având, în sfârșit, primele elemente concrete, am încercat să găsec alte informații. Răspunsul unui lingvist a fost negativ: nu se știe absolut nimic despre faptul că în Peninsula Sinai ar putea exista beduini care să cunoască limba română. Am fost primit cu solitudine la biblioteca Patriarhiei din București și la biblioteca Mănăstirii Antim. Dar consultarea materialelor ce mi-au fost puse la dispoziție nu mi-au adus nimic nou. Am apelat la profesorul Nicolae Șerbănescu, din serviciul Patriarhiei din București, căruia întrebările mele i-au evocat unele amintiri din tinerețe. Da, el mai auzise de valahii trimiși la Mănăstirea din Sinai. A vrut chiar să cerceteze această chestiune. Odinioară s-a mai scris ceva despre ea. O lucrare a lui Marcu Beza care s-a ocupat intens de studierea urmelor românești în Orientul Apropiat și Mijlociu, descoperind elemente valoroase, apreciate între alții de Nicolae Iorga, în revista „Boabe de grâu”. În numărul din octombrie 1932 figurează articolul Urme românești la Muntele Sinai și la Mănăstirea Sf. Sava.

Valahii mahomedani

În articolul citat, el povestește cum, prin anul 1922 — după ce i-a apărut studiul Călători englezi despre români — cineva i-a semnalat că Thomas Herbert amintise, în 1626, de așezări valahe în Asia.

Unde puteau fi aceste așezări? Abia după zece ani a găsit răspunsul. Cu prilejul unei vizite la Ierusalim, a citit cartea scrisă de C. S. Jarvis, guvernatorul englez al Peninsulei Sinai, publicată la Londra în 1931. Jarvis scria: „Printre cei ce ajută pe călugări în treburile mănăstirii se află o ciudată rasă de oameni, ziși Gebalie. Nu fac parte din stocul arăbesc, ci sînt urmașii robilor valahi, trimiși de Justinian în veacul al șaselea, pentru a servi mănăstirilor”.

Marcu Beza a scris imediat guvernatorului pentru a-i solicita amănunte și, mai ales, pentru a-l întreba dacă în informațiile sale se bizuie pe, vreun act documentar. Răspunsul lui Jarvis a venit prompt: informațiile fuseseră luate de la alți călători. El oferă, totuși, câteva amănunte în plus despre oamenii Gebalie (Djebalieh): „Mai există aproximativ 400; ei trăiesc în afara zidurilor mănăstirii. Au fost obligați să treacă la religia mahomedană puțin timp după Hegira” (622).

Beza a căutat și alte surse documentare. Folosindu-se și de indicațiile lui Jarvis, a făcut descoperiri semnificative. A găsit că „chestia coloniștilor se întretese în chiar faptul întemeierii mănăstirii în Sinai la 536”. Astfel, Eutichius, patriarhul Alexandriei între anii 933-940, „dă întregul istoric al fundației Mănăstirii Sinai, arătînd că Justinian a trimis o sută de sclavi ai Romei cu soțiile și copiii lor”. Formula „sclavi ai Romei”, în arabă abid al-rum — precizează Marcu Beza — „atît tradiția cît și diferiți călători socotesc a se referi la Valahi”.

Un autor englez, John Levis Burckardt, într-o carte apărută în 1822, ne oferă amănunte interesante despre viața și obiceiurile celor numiți Gebalie: „Cînd Justinian a clădit mănăstirea, a trimis un grup de sclavi originari de pe țărmurile Mării Negre [...] Ei mărturisesc în chip unanim pogorîrea lor din robii creștini, de unde [de aceea — n.r.] și-i numesc ceilalți beduini «Fiii creștinilor». Se căsătoresc numai între dînșii, alcătuiind o comunitate aparte din vreo sută și douăzeci de oameni înarmați. Sînt o rasă muncitoare și robustă”.

Într-o lucrare din 1841 a lui Edward Robinson, se citează explicația egumenului mănăstirii privitoare la trecerea „fiilor creștinilor” la mahomedanism: „Justinian, zidind mănăstirea, trimisese o sută de prizonieri valahi. În cursul vremii, cum năvăliseră arabii și răpiseră mănăstirii multe din posesii, urmașii acestor valahi au devenit musulmani și au adoptat obiceiurile arabe”.

Beduini din sudul Dunării

Un alt cercetător orientalist, profesorul american E.H. Palmer intrigat și el de ciudații locuitori din Sinai, scria: „Acest trib se zice a fi de obîrșie europeană, trăgîndu-se dintr-o colonie de robi valahi, așezați de Justinian să păzească mănăstirea. Ei înșiși cred să fi venit dintr-o țară numită «Liah» și trăsăturile lor deosebite de ale obișnuitului tip de beduini par a favoriza presupunerea”.

Marcu Beza a cunoscut personal un asemenea beduin, care i-a servit drept călăuză. Era un om tînăr și voinic, înfășurat la cap cu o broboadă albă, cu cămașă tot albă, cu cingătoare de piele și încălțat în opinci. L-a condus pe cărările muntelui și, la întoar-

Într-un piesaj stîncos, Mănăstirea Sf. Ecaterina pare să ascundă un mister tulburător

ceri i-a arătat în grădina mănăstirii colțul unde fusese îngropată, în 1750, cea din urmă femeie creștină a tribului. La Mănăstirea Sf. Ecaterina, arhiepiscopul Porfirios i-a dăruit lui Marcu Beza o carte grecească a lui Pericle Grigoriade, Sfînta Mănăstire Sinai, tipărită la Ierusalim, în 1875, în care se dau lămuriri și amănunte despre coloniștii Gebalie. În discuția cu oaspetele orientalist, arhiepiscopul a stăruit asupra unui detaliu important, după părerea sa: djebalieh înseamnă „oameni de la munte”...

Aici se opresc informațiile oferite de Marcu Beza, el nedînd alte detalii în plus asupra modului cum s-a înțeles cu călăuză sa.

Socotind posibilă cunoașterea unor cuvinte românești de către beduinul din Abu Rhodeis și ținînd seama de însemnările ziaristului englez de la Observer, ne aflăm, se pare, în fața unor noi informații cu privire la existența descendenților din valahii dăruite de Justinian. Pentru prima dată s-ar pune acum și problema supraviețuirii, în spațiul deșertului Sinai, a unor elemente ale limbii vorbite pe teritoriul României cu 14 veacuri în urmă! Se naște următoarea întrebare: n-ar putea oferi, oare, „oamenii de la munte” din deșert mărturii lingvistice și toponimice în sprijinul legăturii de continuitate dintre populația daco-romană și poporul român? Posedă cumva Mănăstirea Sf. Ecaterina în vasta și valoroasa ei bibliotecă — una din cele mai vechi din lume — documente lămuritoare privind împrejurările în care au sosit slavii valahi?

Ce taine, ce moșteniri nedesluite poartă oare cu ei, pe potecile întortocheate ale istoriei, beduinii de origine valahă din Sinai?

NOTA REDACȚIEI. Ipoteza este, în adevăr, interesantă. Sînt necesare, însă, unele precizări. În primul rînd, Justinian nu putea da ctitoriei sale din Sinai decît niște locuitori ai imperiului său; este vorba, deci, de o populație romanizată. În al doilea rînd, în limba arabă al-rum înseamnă roman, bizantin, creștin ortodox, astfel încît abid al-rum a putut avea semnificații variate, între care și pe aceea de sclavi creștini, nu numai de cît originari de pe pămîntul viitoarelor principate românești. Aceasta cu atît mai mult, cu cît nu e dovedit că tribul Djebalieh a fost adus din nordul Dunării și nu din sudul ei, din Munții Balcani, de pildă. Cercetări viitoare vor limpezi, poate, această enigmă.

Ideea mea fixă, în zilele de toamnă, despletind legende, e aceea că noi, românii, sîntem de o stea și de un răsărit cu vița de vie, că sîntem de-o naștere și sîntem de-o moarte cu vinul. (Fănuș NEĂGU)

BLESTEM

De junghi să aibă parte și de lance,
De bită noduroasă și de spadă,
De paloș zdravăn, de cîrlig, de cange,
De ghiont, cu ghioaga-n ghinturi ferecată,
De suliță călită, de săgeată,
De furcă, de țapină, de baltag,
De furci pîndind la colțuri de drumeag,
Să-i hăcuie, să-i jefuie de pungă,
Să-i spintece, în inimi să-i străpungă,
La beregăți să-i sîngere puțin,
În beciuri de gheenă să ajungă
Crîșmarii care toarnă apă-n vin.

Francois VILLON

UMOR EVREIESC**O fapta bună**

S-a dus popa să se spovedească. Și a primit canon să facă o faptă bună. Mergând el spre casă, a văzut mașina rabinului, care era vecin cu el, plină de noroi. "Am să-i spal mașina", s-a gândit popa. Și i-a spălat-o.

A doua zi, cînd să plece în oras, îl vede pe vecinul său, rabinul, sub mașina popii tîind cu un fierăstrău țeava de eșapament a mașinii.

- Păi ce faci, vecine? Eu îți spal mașina și tu mi-o distrugi pe a mea?

- Păi ce, a răspuns rabinul, dacă tu mi-ai botezat-o, eu să nu ți-o tai împrejur?

O mașină cadou

Primul ministru al Israelului vizitează Statele Unite și se întâlnește cu președintele.

După o discuție foarte cordială, zice președintele Statelor Unite:

- În semn de prietenie, vreau să-ți dau cadou o mașină.

- Nu pot primi, zice primul ministru al Israelului, eu sunt politician și se va spune că am primit mită.

- Atunci, plătește-mi.

- Cât?

- Zece dolari.

Se caută primul ministru al Israelului prin buzunare, găsește o bancnotă de douăzeci de dolari și i-o dă președintelui Statelor Unite.

Se caută președintele Statelor Unite prin buzunare și nu găsește zece dolari, să dea restul.

- Nu-i nimic, spune primul ministru al Israelului, mai dă-mi o mașină.

Ipoteze inedite**CIVILIZAȚIA ETRUSCĂ,
O ENIGMĂ NEDEZLEGĂTĂ**

Etruscii sunt considerați și azi o populație misterioasă ce-și semnalează prezența în Toscana, formând o confederație alcătuită din 12 orașe-state, ce a influențat Roma în mod decisiv începând cu secolul VIII î.e.n., care însă i-a asimilat treptat. Nu se cunoaște despre ei nici locul de origine, nici rasa căreia îi aparțin și nici dacă sunt localnici. Ei erau un popor străniu, cu o civilizație avansată, ce nu se prea asemănau cu populațiile vecine.

Împăratul roman Claudiu avea soția Plantia Urgulanilla de origine etruscă. El a scris o istorie despre etrusci ce s-a pierdut. Titus Livius se referă la etrusci în opera sa „Ab urbe condida libri”. Dar sursa cea mai importantă sunt necropolele și tezaurele din monumentele funerare, ce se găsesc în marile muzee ale lumii. S-au găsit 12.000 de inscripții din secolul VII-lea î.e.n. unele descifrate, în care s-a folosit alfabetul etrusc, zis latin.

Plinio cel Bătrîn și Herodot îi consideră urmași ai lidienilor, populație tracică la fel cu Vergilius, Ovidius și Horațiu (din Asia Mică).

De fapt tricii în drumul lor către Sumer se pare că au fost însoțiți de etrusci și la plecare și la întoarcere (după năvălirea popoarelor Caspice în Sumer).

La întoarcere, alfabetul etrusc a fost găsit la Histria, apoi la Bozioru-Buzău (Fundu-Peșterii) cu o literă mai puțin, apoi la plutașii de pe Bistrița, până în Apuseni, apoi pe Mureș și Tisa (numită Tuscia – iar etruscii – Tusci), până în Toscana – Italia de azi.

Massimo Pollotino susține că etruscii au venit de peste Adriatică – orașul

Adria înființat în 1376 î.e.n.

Un alt etruscolog, Ugo Antonelli îi consideră pe artizanii civilizației Romei, originari din Asia Mică, de neam trac, iar Nicolas Frere are convingerea că sunt cotropitori indo-europeni veniți în peninsula în jurul anului 2.000 î.e.n.

În antichitate etruscii se numeau tusci, din țara lor Tuscia, care este și numele străvechi al Tisei (probabil agatârșii). De fapt romanii îi numeau tusci și aveau etimonul târși. Grecii le spuneau etruscilor – tyrenieni sau troieni. Se știe că pelasgii, valahii-daci aveau steagul reprezentat de un cap de lup cu trup de balaur și ilustrază inițierea tinerilor lupi (daci tineri).

Acești etrusci porniți din Carpați în timpuri străvechi aveau zei locali din care au adoptat și grecii și romanii. (De exemplu: Tina). Latina și etrusca au avut inițial un fond comun fiind limbi înrudite și prin scriere de altfel.

Drec. Ștefan TARJOC
Timișoara

OMAGIU

maestrului FLORENTIN IOSIF

Frunză verde dă băgrin
Unu-i Iosif Florentin !
Coborâ pe Bistra, căta mai la vale,
Si-i ieși birtuțu` dîn pădure-n cale.
Spune mândro și ghiceșce
Omul astăzi ce iubescce ?
Foaie verde ca aluna,
Banii, banii ... totdauna.
Si de aia domni si doamne,
Năcăjit îi omu` Doamne !
Si-o poveste să ne spui,
În Poiana Mărului.
Lină, Lină, Cătălină,
Numa tu ai fi dă vină,
De n-auzi că vine calu` :
Cine trece-acuma dealu` ?
Si atâta lume de s-o adunat,
Când îi sărbătoare si joc în Banat !

Victor ENACHE

“CARTE FRUMOASĂ, CINSTE CUI TE-A SCRIS”

„Fuga în cerc”, este un volum pe care un preopinient cu mânecute de satin negru, adică un amărât de funcționar cu pretenții de redactor la Editura Facla din Timișoara, l-a respins în anul 1988 din pricina unor „poeme cu substrat”. Astăzi, nici măcar autorul nu și mai amintește de numele slujbașului și nici de muchiile tari ale minții lui înguste. În schimb, manuscrisul înregistrat la amintita editură sub nr. 1735/31.03.1988, a consacrat după apariție – căci a apărut totuși – un poet adevărat. Nu mare, căci la noi mari sunt vre-o mie, ci adevărat. Citiți și dumneavoastră:

„Deschideți fereastra la lună
să cânte argintul în pomi
să urle și lupii la domni
în geamăt de vânt și furtună”.

Ori:

„Artiștii beau și cântă cu sufletul pe masă / când timpul de plecare era plecat de-acasă”.

Pe Ștefan Tarjoc vina rimboldiană a talentului său îl apropie incontestabil, de expresioniști. El v-a rămâne prin creația sa, prin valoarea ei intrinsecă, dispus la revendicările oricărui curent literar prin care o literatură sporește.

Vasile TODI

Cu sufletul...

Cu sufletul măreț și viu,
Îți mulțumesc lui Dumnezeu
Că mă suportă să mai scriu,
Să fiu mereu același eu ...

Cui oare să îi mulțumesc
Pentru aceste bucurii
Că scriu în graiul strămoșesc
Când poți simți, când poți iubi.

De îmi răsună o poezie
În cântecul cu amintiri
neșterse încă dintr-o mie
E cea mai plină de trăiri ...

O poezie mă-nfioară
Cum e un cântec de fecioară

prof. Aurel JICMAN
Timișoara

Ce s-a ales de „mexicani”...

RICĂ RĂDUCANU (63 ani) - S-a pensionat de la Rapid.

LAJOS SĂTMĂREANU (65 ani) - Antrenor la centrul de copii și juniori al Stelei.

NICOLAE LUPESCU (69 ani, *foto stânga*) - Pensionar în București.

CORNEL DINU (61 ani) - Administrator delegat la Dinamo.

EMERIC DEMBROVSKI (64 ANI) - Pensionar în Timișoara.

RADU NUNWEILLER (65 ani) - Stabil în Elveția, acolo unde a și antrenat până de curând.

MIRCEA LUCESCU (64 ani) - Antrenor la Șahtior Donețk.

AUGUSTIN „PAX” DELEANU (65 ani) - Observator FRF pentru ligile inferioare.

VASILE GERGELY (68 ani) - Locuiește la Berlin,

unde are un mic local.

LIȚĂ DUMITRU (59 ani) - Director tehnic la Chiajna. Locuiește în comuna Roșu, unde deține și o pizzerie.

ALEXANDRU NEAGU (61 ani) - Sărac și grav bolnav, suferă de ciroza hepatică, trăiește din mila unui prieten.

MARIN TUFAN (67 ani) - Pensionar în Constanța.

FLAVIUS DOMIDE (63 ani, *foto dreapta*) - Observator FRF pentru ligile inferioare.

NICOLAE PĂSCARU (66 ani) - Are mari probleme de sănătate. A fost operat de cataractă la ambii ochi și nu mai vede decât cu stângul.

DECEDAȚI: Emeric Vogl (antrenor secund, 1971), Stere Adamache (1978), Dan Coe (1981), Mihai Ivănescu (2004), Gheorghe Tătaru (2004), Gică Gornea (2006), Florea Dumitrache (2007) Nicolae Dobrin (2007), Mihai Mocanu (2009).

...și despre Dobrin

• Ce s-a întâmplat de fapt cu Nicolae Dobrin la Campionatul Mondial din Mexic?

Gicu era un caz aparte. Avea mereu nevoie de un tratament special. Și la club, și la națională. Adevărul e că el n-a suportat condițiile din Mexic. Era comod, nu suporta căldura și asta i-a mutat gândul de la fotbal. Pleca noaptea din cantonament împreună cu Rică Răducanu și venea dimineața. I-am și prins odată, iar șeful delegației mi-a cerut să-i trimit acasă, dar nu am vrut.

• Și totuși, nu putea să joace și el zece minute?

Am vrut să îl bag, dar la ultimul antrenament mi-am dat seama că nu are rost. Stătea pe partea cu umbra și îmi zicea mereu că e prea mult soare și el nu poate alerga.

În Mexic, pe Dobrin nu-l puteam băga în teren cu umbrela

I-am explicat că astea sunt condițiile și că eu cu umbrelă n-am cum să-l bag pe teren. Dacă el nu putea să joace, atunci de ce să îi fac lui un hatâr și să mă compromit? La vremea respectivă nu mi-a reproșat nimeni că n-a jucat Dobrin. Abia după nu știu câți ani a început să se întrebe lumea de ce n-a evoluat și Dobrin în Mexic.

• A încercat vreodată Securitatea să vă racoleze?

Sigur că da, am fost și urmărit, dar mi-am văzut de treaba mea. Unii securiști mai sinceri îmi și arătau câteodată aparatul de fotografiat de la butonieră. Nu m-am lăsat însă niciodată influențat de tentații de-astea ieftine. Eu n-am fost nici măcar membru PCR!

• Ați avut de suferit din cauza asta?

Nu, pentru că nici nu făceam zgomot. Dar când văd astăzi atâtea mașini străine și-mi amintesc ce greu am obținut noi Dacia 1300, mă ia cu leșin! Plus că-mi amintesc când mi s-a băgat pe gât în apartament un chiriaș, pe motiv că aveam spațiu locativ prea mare. Cu greu am reușit să-l dislocăm, dar omul n-a plecat cu mâna goală, mi-a furat o carte valoroasă, „Opera lui Eminescu”, scrisă de A.C.Cuza.

ANGELO NICULESCU DESPRE CEI MAI...

Amuzant RICĂ RĂDUCANU - El

era responsabilul cu gluma. De altfel, ați văzut că și-a continuat activitatea în acest sens și pe la televiziuni, după ce s-a lăsat de fotbal.

Cotonogor MIHAI MOCANU -

El era cel mai dur jucător. Îi speriasc rău de tot pe brazilieni. Nu s-ar fi dat înapoi de la niciun duel.

Rapid FLOREA DUMITRACHE

- N-am avut așa viteziști, dar Dumitrache era peste ceilalți, atât la viteză, cât și la manevrarea balonului. Era și un adevărat maestru al fentelor.

Inteligent CORNEL DINU - Era

deosebit de ager la minte atât pe teren, cât și în afara lui. E și un bun antrenor, dar n-a fost pe fază atunci când a trebuit.

Tehnic EMERIC DEMBROVSKI

- Nu degeaba au vrut mexicanii să-i facă statuie. El și cu Dinu au avut cele mai bune notări în perioada Mondialului.

Util MIRCEA LUCESCU - A fost

un adevărat căpitan de echipă, știa să facă legătura între banca tehnică și jucători, atât în probleme de fotbal, cât și în cele legate viață.

LOTUL DE LA MONDIALUL DIN '70

• **Portari:** Răducanu Necula (Rapid), Stere Adamache (Steagul Roșu Brașov) Gheorghe Gornea (UT Arad).

• **Fundași:** Lajos Sătmăreanu (Steaua), Nicolae Lupescu (Rapid), Mihai Mocanu (Petrolul Ploiești), Cornel Dinu (Dinamo), Dan Coe (Rapid), Mihai Ivănescu (Steagul Roșu Brașov), Augustin Deleanu (Dinamo), Vasile Gergely (Dinamo), Nicolae Păscaru (Steagul Roșu Brașov).

• **Mijlocași:** Nicolae Dobrin (FC Argeș), Radu Nunweiller (Dinamo), Ion Dumitru (Rapid), Gheorghe Tătaru (Steaua).

• **Atacanți:** Emeric Dembrovski (Dinamo Bacău), Florea Dumitrache (Dinamo), Mircea Lucescu (Dinamo), Alexandru Neagu (Rapid), Marin Tufan (Farul Constanța), Flavius Domide (UT Arad).

L-am cunoscut personal pe Petru Groza în aprilie 1941, la șase luni după Dictatul de la Viena. Am urmărit însă cu atenție viața sa politică încă din anii mei mai tineri, începând cu un deceniu și jumătate înaintea primei noastre întâlniri...

Dictatul de la Viena a creat o situație politică nouă. La Cluj și în nordul Transilvaniei în general. Consecințele dictatului nu erau favorabile stângii, nici în România nici în Ungaria. Partidele fasciste, sprijinite deschis de hitleriști, își intensificau activitatea, iar în partidele burgheze pătrundea tot mai pronunțat ideologia fascistă. S-a realizat un Front Unic și, începând din primele luni ale anului 1941, comuniștii au activat în Partidul Social-Democrat.

În aceste împrejurări, a avut loc prima mea întâlnire cu dr. Petru Groza care, la începutul anului 1941, a sosit pentru câteva zile la Cluj, spre a-și vizita rudele și prietenii. În una din primele zile ale acestei luni a venit la mine Orcs Iuliu, care lucra ca director al Uzinelor de apă, și pe care după Dictatul de la Viena, autoritățile militare îl îndepărtaseră din funcție pentru

De la stânga la dreapta: Mihail Relea, Petru Groza, Lucrețiu Pătrășcanu și Ștefan Voitec

că era român. Mi-a comunicat că Petru Groza se află la Cluj și ar dori, printre alții, să se întâlnească și cu mine. Ne-am întâlnit a doua zi dimineața la orele 11, la statuia lui Matei Corvin, de unde ne-am dus — fiecare separat — într-o cameră din hotelul New York. Convorbirea a durat aproape două ore. Tonul a devenit, în numai câteva minute, prietenesc, am înlăturat răceala regulilor protocolare, am uitat că ne vedem pentru prima oară și a dispărut parcă și diferența de vârstă dintre noi — el depășise 50 ani, iar eu încă nu împlinisem 30.

Convorbirea noastră a îmbrățișat trei teme; în primul rând a vorbit despre sine însuși cu cunoscuta sa vioiciune. M-a informat apoi despre situația politică internă din România și despre activitatea stângii. În sfârșit, l-am informat și eu asupra situației din Ungaria și nordul Transilvaniei și acțiunii forțelor de stânga.

“NU VĂ MIRAȚI CĂ EU VORBESC ÎN FELUL ACESTA”

Petru Groza mi-a spus că desfășurarea războiului imperialist i-a întărit convingerile sale socialiste: „Nu vă mirați — mi-a spus — că eu vorbesc în felul acesta.

Pentru omenire nu există nici o ieșire în afara socialismului. Fascismul și hitlerismul înseamnă barbarie. Socialismul nu trebuie neapărat să parcurgă întregul drum de suferințe pe care l-a parcurs în Uniunea Sovietică, deși între social-democrație și comunism, eu l-aș alege pe acesta din urmă. Sunt adept al materialismului istoric, mi-am însușit gândirea dialectică, mă consider socialist adevărat, urmăresc cu simpatie dezvoltarea Uniunii Sovietice”. La întrebarea mea despre felul în care s-a apropiat de socialism a răspuns următoarele: „Am citit literatură socialistă încă de pe vremea studenției. Mă simțeam aproape de tezele materialismului istoric. În practică, nu mă gândeam să mă alătur mișcării socialiste. Și mai puțin mă preocupa acest lucru după unirea Transilvaniei cu România. Ne găseam într-o nouă situație politică, ni se deschideau noi posibilități, noi căi. În definitiv, eram totuși un

burghez. M-am avântat în viața politică și de afaceri. De altfel, cele două mergeau împreună. Am devenit ministru, m-am însoțit cu Goga și Goldiș și cu Averescu, pe care de altfel nu-l iubeam. Deziluzia a venit însă repede, valul de murdărie al vieții politice m-a dezgustat. Aceasta s-a întâmplat încă mult înaintea anilor '30. Am pus mina pe vechile mele cărți de materialism istoric și am făcut rost și de altele noi. Am început să studiez Uniunea Sovietică. Planurile cincinale se aflau încă la începuturile lor. La Deva am stabilit contacte cu câțiva comuniști. Căutam întâlnirile cu ei, deși — subliniez — nu eram mai mult decât un burghez care căuta o cale, care cugetă și se simte în fundătură.

“EU CUNOSC MAI BINE REGULILE CONSPIRĂRII”

La finele anului 1931, am făcut cunoștință la Cluj cu un tovarăș din conducerea Partidului Comunist. Cred că convorbirile sistematice cu acesta mi-au îndrumat definitiv gândirea spre socialism și comunism. În linii mari, am ajuns la concluzia că, dintre toate orientările socialiste calea comuniștilor este cea mai bună.”

L-am întrebat pe Petru Groza care este acel conducător comunist de la Cluj despre care vorbea. A ris și mi-a răspuns: „Se pare că eu cunosc mai bine regulile conspirației decât dv., dragă tovarășe Jordáky. Nu pot să vă spun. Cel mult atît, că aș ține mult să mă mai întâlnesc cu el și sper că voi reuși. Căci sînt foarte curios să-i aflăm părerea”. Groza considera pe drept cuvînt că nu trebuie să vorbească pe nume despre ilegaliști și eu i-am respectat dorința.

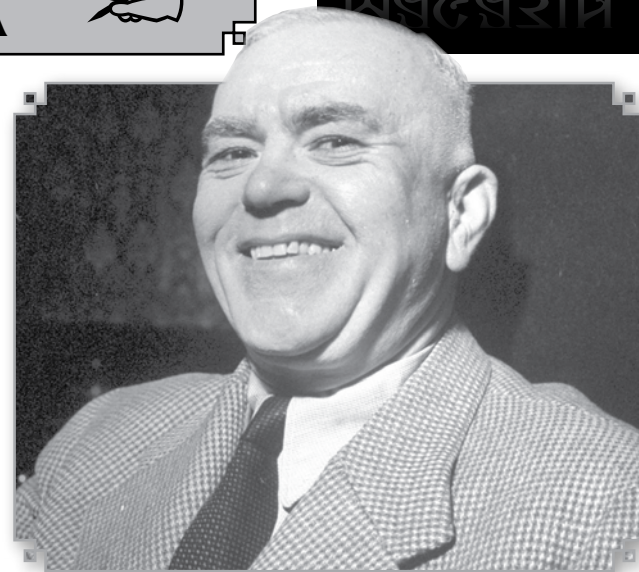
În prima parte a convorbirii noastre vorbea Groza și eu nu făceam decât să-l întrerup din cînd în cînd cu cîte o «întrebare. După aceea, am trecut la discutarea situației politice din România. Garda de fier — spunea el — și-a făcut mendrele și s-a potolit, garnitura lui Antonescu este însă cel puțin tot atît de periculoasă, pentru că pune țara integral la dispoziția hitleriștilor. În această situație, forțele burghezo-democratice dau dovadă de pasivitate totală. Conducătorii Partidului Național Țărănesc sînt de părere că fascismul se va compromite singur, iar de acțiuni de masă împotriva acestuia — susțin ei — trebuie să ne ferim, pentru că ele ar da apă la moară comuniștilor. După cîte a observat, diviziile și unitățile de tancuri germane se pregătesc să atace Uniunea Sovietică. După părerea lui Groza — numai politica comuniștilor este consecvent antifascistă. Ei nu sînt încă, deocamdată, suficient de puternici ca să poată realiza, independent, mari acțiuni de masă. Viitorul este însă al lor și „eu voi acționa, în ce mă privește, și pe viitor pe linia colaborării cu comuniștii...”

După dezbaterile pe larg a situației politice din România, l-am informat amănunțit asupra problemelor de politică internă din Ungaria și asupra mișcării forțelor progresiste din nordul Transilvaniei... Am descris îndosebi demonstrațiile de la 15 martie de la Budapesta și Cluj, care au devenit manifestări de mare amploare ale luptei antihitleriste... I-am povestit că acțiunile au fost organizate pe o bază largă de Front Unic, că au participat peste 10 000 oameni, care au demonstrat ore în șir pentru pace și independența națională.

Nu știu cu ce impresii a rămas Petru Groza după această convorbire. Cu aproape un deceniu și jumătate mai tîrziu, în vara anului 1955, mi-a amintit, într-o jumătate de frază, întâlnirea pe care a avut-o în primăvara anului 1941 cu „social-democratul de stînga radical.

“ÎN '32 COLABORAM DEJA CU COMUNIȘTII”

Nu ne-am mai întâlnit în timpul războiului, întâlnirile noastre următoare au avut loc în martie 1945 — la scurt timp după revenirea părții de nord a Transilvaniei la România — și în mai 1945 — la Congresul de la Cluj al Uniunii Populare Maghiare. Mă găseam printre aceia care, în a doua jumătate a lunii februarie 1945,

cereau venirea la putere a guvernului Groza. Pe atunci, la propunerea delegaților Comitetului Central veniți la Cluj am fost numit prim-secretar al organizației de la Cluj a Partidului Comunist.

În perioada cît a fost prim-ministru, am mai reușit o singură dată să stau de vorbă mai pe îndelete cu Petru Groza.

În cursul convorbirii pe care am avut-o atunci am urmărit cu atenție deosebită tot ce a povestit despre relațiile sale cu Partidul Comunist și despre calea sa către partid. Despre aceasta, mie îmi vorbește încă de la Cluj, în aprilie 1941. Acum însă vorbea mult mai profund, mai amănunțit nefiind nevoit să mai țină seama de considerentele de conspirație la care se referea în 1941. „Dacă pînă la urmă m-am apropiat totuși de ideologia comunistă, aceasta o datorez nu numai mie și dezvoltării lumii, ci și mai multor oameni care mi-au dat cărți de stînga, cu care am purtat discuții folositoare și care m-au sfătuit în momentele în care mă stăpîneau îndoelile...”

Hotărâse să reintre în viața politică, dar să nu continue cu „metodele politice ale domnilor”, adică să nu facă politică după ușile capitonate ale cabinetelor din bănci, la banchete strălucitoare, la locuri de vacanță sau la mesele de la Capșa, ci să creeze o mișcare de masă țărănească-populară sau să se alăture aceleia care tocmai își desfăcea aripile în județul Hunedoara. Apoi a făcut o scurtă digresiune, adresându-i-se cu un zîmbet larg lui Demeter János, care era de față la discuție: „Ați scris despre mine în 1932 că sînt exponentul extremei drepte românești, deși eu colaborez pe atunci cu comuniștii. M-am necăjit și am ris și nici nu bănuieți ce serviciu bun mi-au făcut cei care au scris așa. Au adormit vigilența autorităților față de mine. Acestea au crezut că Frontul Plugarilor este o formațiune de dreapta și noi am folosit acest răstimp, împreună cu prietenii noștri țărani de stînga.”

Sprijinul concret al P.C.R. l-a ajutat în transformarea Frontului Plugarilor dintr-o grupare mică într-o mișcare de masă. „Am dezvoltat mișcarea de masă în cursul unor lupte economice concrete, am stabilit legături cu minerii din Valea Jiului. În această perioadă, sprijinul comuniștilor a avut o însemnătate deosebită. Tot în cursul convorbirilor cu reprezentanții comuniștilor — ne povestea Petru Groza — s-a cristalizat planul de desfășurare a politicii de Front Popular și de înfăptuire practică a acestei politici. Succesele cele mai mari au fost înregistrate în această direcție tocmai în județul Hunedoara. În campania electorală pentru alegerile parțiale am organizat întruniri cu caracter de Front Popular. Am obținut un asemenea succes, încît conducătorii Partidului Irațional Țărănesc s-au speriat de forța stîngii și au început să pregătească, în locul mișcărilor de masă, alianța cu extrema dreaptă. La propunerea reprezentanților P.C.R. și pe baza tratatelor purtate, am încheiat, spre sfîrșitul anului 1935, în locuința lui Petru Guia Moțu, alianța de luptă între Partidul Comunist și Frontul Plugarilor, care a constituit mai apoi temelia Frontului Popular în județul Hunedoara.”

Mândră țară îi Banatul!

Amintiri despre Luță Ioviță

Era prin iulie 1931. Terminasem patru clase la școala normală din Caransebeș, le isprăvisem pe un loc fruntaș, fiind întâiul fiu de țăran din Zărvești în această situație. Drept recompensă tatăl meu mă luase cu el la Băile Herculane. Tatăl suferea de reumatism, un reumatism câștigat pe câmpul de luptă la Piava-Doberdo, în primul război mondial.

Fusesem cazați la "Casa grănicerilor", în dormitoare comune, cu bucătărie comună. Țăranii nu aveau voie să urce de la jumătatea parcului, în sus, spre "Cours-salon" (salonul de cură, de tratament medical). Îi oprea poliția, acolo, sus, puteau urca doar domnii, dacă erau bine îmbrăcați. Tata mi-a zis:

- Vezi, aici e raiul pe pământ și tot aici e și iadul, nu cum ai învățat tu la religie...

Sub "Cours-salon" se afla restaurantul "Bolta rece", de unde spre seară, când înceta fanfara militară din parc, răzbea un plăcut sunet de torogoată.

Tata s-a oprit un moment în loc, a ascultat și mi-a zis: "Ăsta-i Luță Căpiatu! Hai, că nu l-am văzut de la gătarea războiului." Și am intrat în restaurant. Luță a venit la masa noastră. Între ei doi a avut loc un dialog:

Luță: Mă Lazăre, tu ești?!

Tata: Eu mi-s, Luță. (Au dat mâna și s-au îmbrățișat)

Luță: Ăsta-i copilul tău? Tata: Da, măi Luță!

Luță: E mare, să-ți trăiască... Atunci l-am admirat prima oară pe rapsodul Banatului, care cânta cu gura și alterna cu torogoata cântecul românului plecat la lucru în America. Parcă-l aud și acum:

"Când eram în sat la mine

Măicuța mă-ngrijea bine;

Acasă n-aveam dolar

Dar aveam boii și car.

Vai, domnule, greu-i dolaru'

Că-i muncit, bată-l amaru'.

Luță Ioviță cânta și lăcrăma. Avea o patimă a lui.

Înv. Nicolae MIHĂILESCU

LUMEA COLINDÂND MEREU

(Text de Damian Ureche dăruit lui Iosif Pușchiță, rapsod popular din Petnic, cu care cântărețul a fost laureat la Festivalul "Cântecul munților", SIBIU, 1988)

Lumea colindând mereu,
N-am găsit ca-n satul meu
Nunți cu fete și feciori,
Horile din sărbători.

Zâmbet de copii frumoși
Obiceiuri din strămoși,
Doinile din orice casă
Floarea vinului pe masă.

Când îți trece peste prag
Oaspete primit cu drag,
Toată lumea să cunoască
Omenia românească.

Că, românul cât trăiește,
Cântă și se-nveselește;
Și la bine și la rău,
Ei își întind mâna mereu.

O scrisoare mai puțin cunoscută

Dacă Andrei Mocioni a fost "cel mai genial cap politic al românilor din Banat și Ardeal", după cum scria odată Dr. Titu Popa, atunci Alexandru Mocioni (foto) a fost mai mult decât atât; Alexandru, "sclipitorul Alexandru Mocioni", a fost îngerul curat de lângă icoana neamului românesc. Dovadă, epistola, de puțini știută, pe care o publicăm mai jos.

La 30 mai 1903, Ion Lăpădatu, Octavian Goga și Ion Lupaș au trimis din Budapesta o scrisoare de recunoștință mecenatului Alexandru Mocioni. Iată textul epistolei:

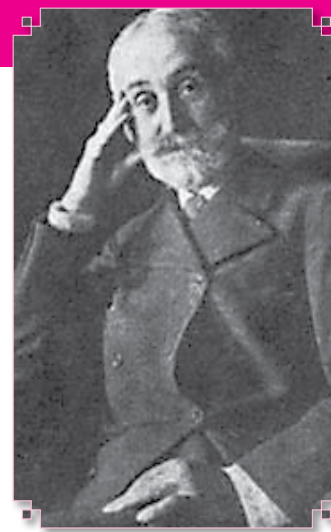
Ilustritatea Voastră,

În numele Comitetului de redacție al revistei "Lucașfărul", venim a vă ruga să primiți Ilustritatea Voastră asigurarea sentimentelor de înaltă venerațiune și recunoștință ce vă dărește acel grup de tineri, ce au înființat menționatul organ de publicitate, a căror rugare a fost primită cu atâta căldură din partea Dl. Voastre.

Vom păstra în viitor aducerea aminte a bunăvoinței ce Ilustritatea Voastră ați manifestat față de noi și ne va servi drept călăuză a țintei noastre dragostea cu care Ilustritatea Voastră îmbrățișați toate întreprinderile folositoare neamului nostru.

Cu distinsă stimă,

Ion Lăpădatu, Octavian Goga, Ion Lupaș
Budapesta, 30 mai 1903

AMINTIRI ÎNCĂTUȘATE DIN BANATUL OCUPAT DE COMUNIȘTI

"Lăsați-l măcar în Uniunea Scriitorilor, că l-ați pedepsit prea mult pe poet. Numai a trădător de țară nu arată oprositul ăsta!" (Fănuș Neagu)

Eândul fugii clandestine a fost ceva firesc și renegarea unui pământ ce mă ținea prizonier, ferecat într-o cușcă plină de minciuni. Nu aveam nici o șansă să plec înapoi legal așa că:

Eu din toată România
Am iubit numai fișia!

Invitam, incitam, instigam. După tentativa ratată de fugă, uram. Avocatul Stoinescu mă ruga: mai abține-te, că ai s-o pățești rău de tot. Nu mă feream de nimeni, localurile începeau să cunoască pe de rost tot repertoriul meu. Când credeau că m-am epuizat, urma alt-set. Am fost chemat la Stăpînirea secretă să dau o declarație fermă prin care să îmi asum orice risc în cazul în care nu mă liniștesc și să nu mai recit nici un vers ostil Stăpînirii. M-am temut o clipă, nu prea înțelegeam ce vor; dacă ceea ce fac eu este ilegal, înseamnă că există și o justiție pe față, de ce trebuie "să fiu pus la punct"? Și în fața cîte unui harem de sticle prindeam din nou curaj și hăituitu din mine își lua inima în dinți și spunea răspicat:

S-a stins lumina și la tribunal
Ca o dovadă că necazu-i sferic,
S-a stins lumina și la tribunal,

Dreptatea să se facă pe-ntuneric!

Uneori mă prindeau chiar indivizi cu funcții și, pentru descrețirea frunții mă stîrneau: spune, poete, de alea cu Dunărea. Și le spuneam:

Dunărea cea tristă
M-a trădat în matcă,

De la popa Puiu,
Pin-la Popa Șapcă!

Unii rîdeau strîmb, alții se distrau sincer și îmi cereau să mai continui:

Pentru că slăvisem
Patria și slova

Mi-au adus călăii
Lanțuri la Craiova!

Nu știam care din ei este turnătorul, unul sau toți. Cel puțin cîte unul era în fiecare grup ce mă incita, asta o știam bine și le spuneam ultimile două versuri, pe un ton autoironic:

Eu din toată România
N-am iubit decît fișia!

Damian URECHE